

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Authoritate sacræ scripturæ & probatorum authorum comprobari, q[uod]
ponendum sit purgatorium. XXVI

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

ab hominibus ecclesiæ sanctæ moderatoribus præcipuis, non accepta à deo exteriori iussione, est primo promulgatū et positū. Quoniam tamē nō defuit interior eorum præceptor et magister, spiritus sanctus, cuius inspiratione et magisterio cōstitutū est id decretum de legendis horis canonicis: ipsum magis ad diuini q̄ humani præcepti naturā cōditionemq̄ accedit, habēdumq̄ ē, p̄modū ut diuinū p̄ceptū quēadmodū et de cæteris cōstitutioibus ecclīasticis: in primo huius operis libro sæpius dictū est, atq̄ propositum.

¶ **A**uthoritate sacræ scripturæ et probatorū authorū comprobari: q̄ ponendū sit purgatorium **Cap. XXVI.**

Demū in decimo suo dicto supra posito, et in hoc capite una cū duobus proxime sequentibus, penitus eneruādo: subindicat **L**utherus nō esse ponendū animarum corporibus exutarū locū purgatoriū. cū dicit ibidē, tutius esse, totū purgatoriū negare: quā beato **G**regorio scribenti mortuos apparuisse uiuētibus ad impetranda eorum suffragia, in hoc loco credere. quod hic (inquit) sit periculum erroris: illic uero, nullum sit periculum. **E**cce his uerbis postremis, manifeste dicit **L**utherus nullum esse erroris periculum: si quis totum negauerit purgatorium. **E**t diuerso uero sentendum est cum ecclesia catholica, maximum esse erroris periculum, immo uero perniciosissimū errorē & summopere pestilentē: negare locum huiusmodi purgatoriū. **A**d quem errorē prorsus cōuellendū, hoc loco demonstrandū est & sacrarū literarū sanctorūq̄ patrū testimonijs necnon rationibus: astruendū esse locū, animarū post solutionē à corporibus expiatoriū: quæ reliquū aliquid habet egens purgatiōe. ¶ **E**t primū id conuincit ex eo loco secundi libri **M**achabæorū: in quo narrat uir fortissimus **I**udas collatione facta misisse duodecim milia drachmas argenti **H**ierosolymā: offerri ea ibi pro peccatis mortuorū, sacrificiū. **I**n quo quidē præclaro opere dicit ipse pie & religiose de resurrectione cogitasse: id est de relaxatione animarū à pœnis quibus affligantur. **N**isi em̄ eos (inquit) q̄ ceciderāt, resurrecturos (à pœnis uidelicet: in quibus erāt) speraret: superflū uidere ē & uanū, orare pro mortuis. **H**æc est em̄ resurrectio prima: qua anima corpore soluta resurgit à supplicijs, in quibus detinetur. **E**t secunda resurrectio: est corporum à sepulchris

I.
II.
2. Macha. 12.

G 3 in no

LIBER SECVNDVS

in nouissimo die futura excitatio. Vnde & de prima resurrectione: dicit beatus Iohannes ap[osto]lus in Apocalypsi. Beatus & sanctus: q[ui] habet partē in resurrectione prima. in his secunda mors nō habet potestate. Neq[ue] potest locus ille scripturæ citatus ex libro Machabæorum, apte intelligi de resurrectione secunda: quæ futura est uniuersalis in cōsummatione seculi. ut antecedentia & cōsequētia uerba dilucide monstrāt. qm̄ sacrificiū & oratio pro mortuis: nihil conferūt ad illam secundā resurrectionē, quæ erit cōmunis & iustis & reprobis. Deinceps subiungit eodē in loco: p̄clara & memorabilis hæc sentētia. Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare: ut à peccatis soluant[ur], id est delictis si qua supersunt remittēda, & à pœnis debitis pro peccatis. quæ quidē pœnæ, interdū nomine peccator[um] propter quæ infligunt[ur], nominant[ur]. manifestū est itaq[ue] ex hoc loco: animabus defunctorū supplicia inferri ad tēpus post resolutionē à corpore. quare & locū esse: illarū purgatoriū. ¶ **Rursum.** Apud Matthæū dominus in parabola loquens ait. Amē dico tibi: nō exies inde (scilicet à carcere) donec reddas nouissimum quadrantē. Vbi nomine carceris, in quē iudex per suū ministrum mittit eū qui noluit consentire cū aduersario suo in uia: intelligitur locus punitorius animarū, ac detinēs eas & affligens, quæ reliquas habent maculas peccatorū. A quo loco summa ueritas contestat[ur] eos qui illuc mittunt nō exituros: donec pro omnibus etiā minimis peccatis satisfecerint. qd̄ etiā duodecimo Lucæ capite (ubi cōsimilia referunt dñi uerba: de reddendo nouissimo quadrantē, anteq̄ detur exitus è carcere) cōformiter exprimit. Ergo ubi reddiderint eo carcere detēti nouissimū quadrantē, & pœnas etiā pro minutissimis persoluerint admissis: designat eos illinc exituros. Si em̄ nunq̄ essent inde exituri, & nunq̄ integre exoluturi debitū usq[ue] ad ultimū quadrantē: quemadmodū h̄, qui perpetuo addicti sunt supplicio damnationis æternæ: nō diceret Christus nō exiturū à carcere quēpiam, donec reddiderit nouissimū quadrantē. Eo igitur uerbo significare censetur dominus noster, esse carcerē temporalem & ad certum tēpus, post mortē: à quo, persoluto omni debito, preste tur exitus. Et hic est locus, animarū corporibus exutarū purgatorius: qui ex eo euangelij loco astruendus esse, nō incōgrue existimatur. ¶ **Præterea.** Apud eundē euangelistam Christus dixisse legitur.

Apoca. 20.

2. Mach. 12.

III.
Matth. 5.

Lucæ. 12.

III.

legitur. Quicquid dixerit uerbum contra filium hominis: remittetur ei: qui **Matth. 12.**
autem dixerit contra spiritum sanctum: non remittetur ei neque in hoc
seculo neque in futuro. Nunquid autem putandum est, in eo uerbo
nequicquam aut superflue adiectam illam postremam particulam: neque in futu-
ro? An in eadem opinionem quispiam pie in deum affectus se adduci si-
net: ut putet uerbum aliquod superuacuum ore diuinæ ueritatis ex-
cidisse, aut in sacro euangelio (quod uerbum est abbreviatum à do- **Esaiæ 10.**
mino missum in terram) conscriptum esse? Quid igitur particula illa
extrema & destructiua, neque in futuro: nobis insinuat? certe ali-
quid esse peccata: in futuro seculo & post dissolutionem animæ à corpore
remittenda. quandoquidem si nulla post exitum ab hoc mundo remit-
terentur: non erat in illis uerbis dominicis exprimenda illa adiectio.
Est igitur locus à diuina iustitia & sapientia ordinatus: in quo eluantur
animæ & expurgentur à peccatis quæ non sunt remissa in hoc secu-
lo, & remittentur in futuro: Non enim diuinæ æquitati consentaneum
est: ut remittantur post hanc uitam peccata sine aliqua pœnæ satisf-
factoriæ pro illis toleratione, quæ admodum & in hac uita non remit-
tuntur secundum comunem legem peccatorum: sine aliqua pro eis satisfactio-
ne. **¶** Ad hæc beatus Paulus in prima ad Corinthios epistola ait de **v.**
superædificante lignum, fœnum & stipulam. Si cuius opus arserit: detri- **1. Corin. 3.**
mentum patietur. ipse autem saluus erit: sic tamen quasi per ignem. Vbi opus
cuiuspiam ardere dicitur: quod ardore incendiæ & supplicio dignum cen-
setur. Is autem pro huiusmodi opere malo in hac uita contracto, si-
gnificatque per lignum, fœnum & stipulam, detrimentum patietur: dilatio-
nem scilicet gloriæ cælestis, & cruciatum afflictiuum. Ipse tamen demum
saluabitur: completa pro illis satisfactione. Id ipsum uero fiet (inquit
Paulus) per ignem: purgatorium scilicet & expiatorium sordium pec-
cati, reliquarum in anima. Ex hoc igitur loco: diuinus apostolus in-
nuit esse ignem purgatorium post mortem. quem qui patiuntur: tandem
salui fient, expleta scilicet sui purgatione. Et plane hunc locum apo-
stoli, probatissimi interpretes iuxta ac doctissimi, Augustinus, Am-
brosius, Hieronymus, Gregorius, Bernardus, & nonnulli alij: de igne
purgatorio post mortem, exponunt. Non enim de igne inferno æternique
supplicij: recte potest idem accipi. quoniam qui illi adiudicatus est: nunquam
saluus erit. Neque de igne conflagrationis: qui præcedet faciem distri-
cti iudicis. quoniam ille toti mundo communis erit: & non ordinabitur
ad operan-

Psal. 49.
& 96.

LIBER SECVNDVS

ad operandum salutē in ijs qui illum perpetiētur. quemadmodum
 hic ignis: de quo sanctus apostolus in dicto suae epistolae loco, uer-
 ba facit. ¶ Insuper, dilectus Christo discipulus in sacra Apocalypsi,
 raptus ad sanctorum mysteriorum uisionē: ait. Omnē creaturā quae in cae-
 lo est, & super terram, & sub terra, & mare, & quae in eo sunt: oēs
 audiui dicētes sedēti in throno & agno. Benedictio & honor, & glo-
 ria, & potestas: in secula seculorum. Nulla autē existūt sub terra, laudā-
 tia deū, & agnū dei pro nobis oblatū: nisi animarum defunctorum: qui in
 pace dñi quieuerūt, habētes aliquid macularū adhuc expurgandū.
 Nō enim qui perpetue dānationi sunt addicti: iij sunt qui sub terra
 deum laudāt, cū scriptū sit in psalmo. Nō mortui laudabūt te dñe:
 neque omnes qui descendūt in infernū. Nec etiā illi possunt intelli-
 gi fuisse sancti patres antiqui, placido Abrae sinu recōditi ante re-
 feratas per mortem Christi fores paradisi: de quibus ibidem dixit
 beatus Ioannes, quod sub terra cōsistētes deum laudant. Nā hec
 uisio sacra, longo post passionē Christi tēpore, beato apostolo est
 ostensa: cum iam sancti illi patres, in caelestes mansiones fuerāt diu-
 tius recepti. Sunt igitur abdita sub terris animarum receptacula, quae
 continentur expiandae; nec diuine laudis, ob spem futurae beati-
 tudinis, expertes. ¶ Adde, quod eodem in libro beatus Ioannes loquens
 de superna ciuitate Hierusalem: dicit. Nō intrabit in eam aliquid
 coinquinatū. Et Esaias de eadē ait. Via sancta uocabitur: nō tran-
 sibat per eam pollutus. De aeternae etiam sapiētiae participatiōe (quae
 perfectissime obtinetur in beatitudine caelesti) dicit Sapiens. Nihil
 inquinatū in eam incurrit. Ex quibus locis aperte constat, neminē
 contaminatū macula peccati: incunctanter peruenire ad felicitatis
 aeternae participatiōē. At qui cōtingit nōnullos, cōtracta ueniali-
 um peccatorū labe & necdum extersa eximi hac uita, qui (ut ostē-
 sum est) nō statim subibūt caelestia tabernacula: ob cōtagionem il-
 lam adhuc instam. Neque etiam aeterno adiudicabūtur supplicio, pro-
 pter huiusmodi maculas: quoniam leues admodū sunt, ut ex epli gra-
 tia, uerba ociosa. Expiabūtur igitur animae illae post resolutionē à
 corporeis uinculis, ab illis sordibus: & demum emundatae ingredie-
 tur sanctam ciuitatem, caelestisque gloriae possessionem. Quare re-
 cta exposcit ratio: quod locus sit, animatum quae aliquid purgandū ha-
 bēt, expiatori. ¶ Huic accedit diuinā iustitię rectitudo: quae sicut nul-
 lum

VI.

Apoca. 7

Psal. 113.

VII.

Apoca. 21

Esai. 35

Sapient. 7

VIII.

lum bonū relinquit irremuneratū, ita nec ullū malum impunitum. Contingit autē nonnullos interdū hac uita emigrare, percepta quidem grauiū criminum ante cōmissorū remissione à deo: nō tamē perfecta poenitētia satisfactoria, pro eis debita. Id uero satisfactoris quod superest explendū: secundū æquitatis diuinæ legē non eis omnino relaxabitur. quoniā tūc daretur deformitas culpæ: cui nulla respōderet seueritas poenæ. Neq; expiabitur id residuū: igne perpetuæ damnatiōis, quoniā is tantū ea plectit grauiā peccata: quorum nō est facta remissio. Ponēdus est igitur locus, animarū purgatorius in quo exoluāt residuam poenā peccatis debitam: quæ in huius uitæ decursu nō est perfoluta. quādoquidē id diuinæ iustitiæ nequaquā discrepat: quod remittat culpam, attamē exposcat poenam in illius satisfactionē, pēdendā: atq; reseruet. ¶ Rursus, secundū ritum ecclesiasticum ab ipsis introductū apostolis & deinceps inuiolate seruatū: ecclesia orat pro fidelibus defunctis tam in sacro missæ officio quā in alijs quotidianis supplicationibus, per totū ipsius anni curiculū. p̄ter quas, & unū instituit diē peculiare, in quo fiat cōmemoratio publica & uniuersalis animarū fidelium: & oratio totius populī Christiani pro earum liberatione, eum uidelicet: q; proxime sequitur solennem omnium sanctorū celebritatē. Atqui nō orat ecclesia sancta pro animabus, perpetuæ beatitudinis cōsortibus: quoniam eæ felicitatē æternā adeptæ, non indigent uiuētium suffragijs. Neq; orat pro ijs: quæ sempiternæ damnatiōis sunt obnoxia, infernisq; addictæ supplicijs. quoniā illæ orationibus mortalium hac uita superstitum adiuuari non possunt, neq; à suis poenis relaxationē obtinere. Reliquū est igit, ecclesiā p̄ illis orare spiritibus defunctorū: qui mediā inter hos duos extremos obtinent sortē, quicq; indigent uiuorū suffragijs: & illis possunt adiuuari, ad relaxationē suarū poenarū. Quocirca statuēdus est locus purgatorius, quo expient huiusmodi spiritus mortuorū: & à quo demū liberētur p̄ pia ecclesiæ sanctæ suffragia. ¶ Demū beatus Augustin⁹ in uno sermōnū p̄tinentiū ad diē cōmemorationis animarū fidelium defunctorū: qui est de igne purgatori, ait. Si autē nec in tribulatione grās agimus, nec bonis operibus peccata redimimus: ipsi tādū in illo purgatorio igne moras habebimus, quādiu supra dicta peccata tanquam ligna fœnum & stipula consumantur. Sed dicit aliquis.

IX.

X.

Augustinus.

H quis.

LIBER SECVNDVS

- 1. Corin. 3** quis. Non pertinet ad me quamdiu moras habeā: si tamē ad uitam aeternā perrexero. Nemo hoc dicat fratres charissimi, quā ille purgatorius ignis durior erit: quā quid potest in hoc seculo poenarum uideri, aut cogitari, aut sentiri. Hæc ille. Cui astipulatur & beatus
- Hieronymus** Hieronymus: in fine suorum cōmentariorū in **Esaiam** dicens. Et sicut diaboli & omnium negatorū, atq; impiorum, qui dixerūt in corde suo, non est deus, credimus aeterna tormēta: sicut peccatorū atq; impiorum & tamē Christianorū, quorū opera igne probāda sunt atq; purganda: moderatā arbitramur & mixtam clemētiae sententiā iudicis. Hæc ille. Quo autē igne probantur opera nō omnino maiorum, atq; purgantur: nisi igne purgatorio? **A**struit igitur his uerbis
- XI. Gregorius** Hieronymus: purgatoriū. **C**onsonat eisdē & **Gregorius** potissimū in quarto libro suorum dialogorū capite tricesimo nono, cū ait, quod & uicesima quinta distinctiōe, cap. qualis. recitat. Qualis hinc quisq; egreditur: talis in iudicio p̄sentatur. Sed tamē de quibusdā leuibus culpis, esse ante iudiciū purgatorius ignis credend⁹ est:
- Mat. 12** pro eo q̄ ueritas dicit. Quia si quis in sancto spiritu blasphemā dixerit: neq; in hoc seculo remittetur ei, neq; in futuro. In qua sententiā datur intelligi: quasdam culpas in hoc seculo, quasdam uero in futuro, posse laxari. Quod enim de uno negatur: cōsequens intellectus patet, quia de quibusdā cōcedit. Sed tñ (ut p̄dixi) hoc de paruissimisq; peccatis fieri posse: credēdum est. sicut est assidue ociosus sermo, immoderatus risus: uel peccatū cure rei familiaris, quæ uix sine culpa uel ab ipsis agitur: qui à culpa qualiter declinare debeant, sciunt aut non in grauib; rebus: error ignorantia.
- Quæ cuncta, etiam post mortem grauant: si adhuc in hac uita positissimimē fuerint relaxata. Hæc ibi. Deinde cōtinuo eiuſdē loci cōtextu comprobatur eandem sententiā (asserendū scilicet esse ignē post mortem purgatorium) **Gregori⁹** per illud beati **Pauli** uerbum: ex prima ad **Corinthios** epistola paulo ante adductum de aedificāte lignum scænum & stipulam, qui detrimentum quidem patiuntur: ipse autē saluus erit, sic tamen quasi per ignem. Quem apostoli locum, de igne purgatorio recte intelligi non abnuic: & ad illā intelligentiam, eundem accommodat. deinde exemplis eandē materiam latius profequitur. **XII.** **A**ccedit illi & beatus **Bernardus** in sermone sexagesimo sexto super cantica: loquens de uulpeculis quæ demolit.

demoliuntur vineam ecclesiæ. id est, de hæreticis sui temporis, qui se apostolicos dici uoluerunt; cū ueris apostatae debuerint appellari. Illorum siquidem uarias ibidem recensens hæreses, & impia cōtra fidem dogmata; ait inter cætera de ipsè. Non credūt aut igne purgatorium restare post mortem: sed statim animam soluta à corpore, uel ad requiē transire, uel ad dānationē. Quærant ergo ab eo quod dixit, quoddā peccatū esse, quod neq; in hoc seculo neq; in futuro remitteretur: cur hoc dixerit, si nulla manet in futuro remissio purgatio ue peccati. Hæc ille. Sanctus itidem Thomas Aquinas in opusculo suo cōtra errores Græcorū, inter cæteras impietates suas etiam negantiū esse purgatoriū: multipliciter ostendit, ex sacrarū literarū promptuario desumptis rationibus, id ipsum esse ponēdū. Demum singulari doctrina insignis nostra tēpestate uir, Ioannes Eccius, in illa sua disputatione publica quā cum Martino Luthe- ro superioribus annis suscepit: cum super hac materia de purgatorio subiret palestrā literariā, atq; in arenā cū aduersario, p̄dieret, luculenter edisserit & copiose, ex liquido sanctæ scripturæ fonte id deduci: q; sit astruendū purgatorium, plurimorū insuper sanctorū patrū tētimōis hāc suā sententiā suffulciēs. Sed qd multis moror; Hæc certe assertionē asseuerat & ois ecclesiasticor; scriptor; pie de ijs quæ sunt fidei sententiū: corona, apud quos semper indubitata fuit sentētia: ponendū esse ignem purgatoriū, qui animarū corporibus solutarum maculas eluat.

Bernardus

Mat. 12

Thomas
Aquinas.Ioannes
Eccius

¶ Suffragia uiuentiū, prodesse animabus defunctor; & potissimū sancti altaris sacrificium. Cap. XXVII.

OC aut collocato stabiliendæ ueritatis fundamēto: I. reliquū est & aliam Lutheri impietatem in decimo suo dicto ante posito annotatā confutare. qua dānat celebrationes missarum pro subleuatione animar; corporibus exutarū: quæ aliquid adhuc habēt purgationis indignum, quod igne expiatorio secundum dei sententiā eluatur. Quod & hæreticos circa sua tēpora factitasse scribit Bernardus: sermone sexagesimo sexto sup cātica dicēs. Videte detractores: uidete canes. Irident nos, q; oramus pro mortuis: ipsos, uiuentium fraudātes auxilijs. Deinde ueritatem tenendā aperies ait. Viuentiū quoq; preces & hostias, mortui q opus habebūt & digni

Bernardus.

H 2 erunt